

ĐẠI HỌC QUỐC GIA HÀ NỘI
ĐÀO THỊ OANH

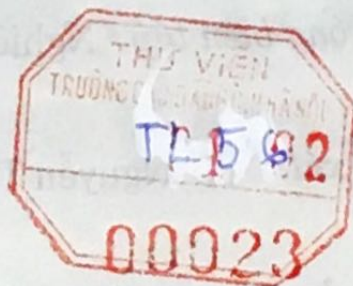
Tâm Lý Học Lao Động

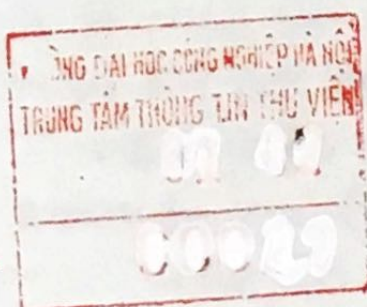
NHÀ XUẤT BẢN ĐẠI HỌC QUỐC GIA HÀ NỘI

ĐÀO THỊ OANH

Thư
huu anh

TÂM LÝ HỌC LAO ĐỘNG

NHÀ XUẤT BẢN ĐẠI HỌC QUỐC GIA HÀ NỘI - 1999

Chịu trách nhiệm xuất bản:

Giám đốc Nguyễn Văn Thỏ

Tổng biên tập Nghiêm Đình Vỳ

Người nhận xét: TS. Nguyễn Thị Phương Hoa

Biên tập và sửa bản in: Phạm Ngọc Trâm

Trình bày bìa: Ngọc Anh

TÂM LÝ HỌC LAO ĐỘNG

Mã số : 02.222.ĐH99 - 457.99

In 1000 cuốn, tại Xí nghiệp in 15

Số xuất bản: 71/457/CXB. Số trích ngang 72-KH/XB.

In xong và nộp lưu chiểu tháng 4 năm 2000.

Chương I

LAO ĐỘNG VÀ ĐỐI TƯỢNG CỦA TÂM LÝ HỌC LAO ĐỘNG

1. Khái niệm lao động

Để hiểu rõ hơn đối tượng của tâm lý học lao động (TLHLĐ) và quá trình phát triển của nó, trước hết chúng ta phải định nghĩa khái niệm lao động và phân tích nó một cách toàn diện.

Hiểu theo nghĩa rộng, lao động là một hoạt động thực tiễn nào đó do con người tiến hành theo một nhiệm vụ xác định, nhằm đạt được một mục đích nhất định. Trong tác phẩm kinh điển “Vai trò của lao động trong quá trình chuyển hoá từ vượn thành người”, Ph.Ăngghen đã chỉ rõ rằng: “lao động là điều kiện cơ bản đầu tiên của toàn bộ đời sống loài người ... lao động đã sáng tạo ra bản thân con người”. [C. Mác và P.Ăngghen: Toàn tập, Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 1994, tr 20, 641]

C.Mác đã nêu ra một định nghĩa kinh điển về lao động và vai trò của nó trong sự hình thành con người như sau : “Lao động trước hết là một quá trình diễn ra giữa con người với tự

nhiên, một quá trình trong đó bằng hoạt động của chính mình con người làm trung gian, điều tiết và kiểm tra sự trao đổi chất giữa họ và tự nhiên...". [C. Mác và P.Ăngghen: Toàn tập, Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 1993, tr 23, 266]

Có thể xem xét khái niệm “lao động” ở nhiều góc độ khác nhau để hiểu rõ hơn nội dung của nó.

Trước hết, lao động của con người có tính chất xã hội. Ngay từ đầu, lao động của con người đã là công việc của những nhóm xã hội chứ không do một cá nhân riêng lẻ thực hiện và mục đích của bất kỳ hình thức lao động nào cũng có tính chất xã hội. Trong tác phẩm “Tư bản”, C.Mác đã xác định bản chất xã hội và mục đích chung của lao động như sau : “Lao động là một hoạt động có mục đích để tạo ra những giá trị sử dụng”.

Xét về phương diện sinh lí học, theo ý kiến của C.Mác: “Dù các dạng lao động có ích có khác nhau như thế nào, dù những hoạt động sản xuất có khác nhau đến đâu thì về phương diện sinh lí học, đó vẫn là những chức năng của cơ thể con người, và mỗi một chức năng ấy, dù nội dung và hình thức của nó như thế nào về thực chất vẫn chỉ là sự tiêu hao não, thần kinh, cơ bắp và các cơ quan cảm giác ...”. [Phạm Tất Dong, Tâm lý học lao động - Tài liệu dùng cho học viên cao học, viện KHGD, 1979]

Việc hiểu bản chất xã hội và bản chất sinh lí học của lao động giúp chúng ta hiểu rõ hơn bản chất tâm lí của lao động bởi vì cái tâm lí trong lao động không thể tách rời và cô lập với những hiểu biết về những bản chất đó.

MỤC LỤC

	Trang
Chương I. Khái quát về lao động và tâm lí học lao động	3
1. Khái niệm lao động	3
2. Cấu trúc của hoạt động lao động	6
3. Định nghĩa, đối tượng, nhiệm vụ của TLHLD	9
4. TLHLD đối với các chuyên ngành tâm lí học khác và với các khoa học khác về lao động	14
5. Sơ lược lịch sử phát triển của TLHLD	18
6. Các phương pháp của tâm lí học lao động	27
Chương II. Hệ thống người - máy - môi trường	37
1. Khái niệm người - máy - môi trường	37
2. Các tính chất của hệ thống người-máy-môi trường	42
3. Các thuộc tính của hệ thống	45
4. Các kiểu hệ thống	50
5. Thiết kế hệ thống và việc đánh giá yếu tố con người	51
6. Các chức năng do con người thực hiện trong hệ thống	56

Chương III. Sự thích ứng con người với những yêu cầu của hệ thống	77
1. Vấn đề chọn nghề và công tác hướng nghiệp	78
2. Phân tích lao động	84
3. Vấn đề đào tạo nghề nghiệp	90
4. Hình thành và phát triển các năng lực nghề nghiệp	100
5. Hình thành các kỹ xảo trong lao động công nghiệp	105
Chương IV. Sự thích ứng hệ thống với con người	109
1. Trình bày thông tin trong hệ thống	109
2. Các thiết bị điều khiển	120
3. Một số số liệu nhân trắc và bố trí nơi làm việc	140
4. Môi trường vật lý	155
5. Môi trường xã hội	174
Chương V. Sự mệt mỏi, các trường hợp bất hạnh trong sản xuất và vấn đề an toàn lao động	197
1. Tính đơn điệu	198
2. Sự mệt mỏi	203
3. Sức làm việc	209
4. Các giờ giải lao	213
5. Các trường hợp bất hạnh trong sản xuất và sự an toàn lao động	216
6. Ngăn ngừa các trường hợp bất hạnh trong sản xuất	223
Tài liệu tham khảo	229
Mục lục	247